युक्तस्यलक्षणान्युक्त्वायुंजानस्याह तैलेति उत्तरंउत्कृष्टतरं एकाग्रमनसः लक्षणमितिशेषः ॥ २२ ॥ २३ ॥ स्थिरत्वात्बहिर्मुखत्वनिवृत्तेः निश्चलत्वात्अंतरप्रकंप्यत्वात् ॥ २४ ॥ महतःमहत्तत्त्वस्य मध्येस्थितंत्वंपदार्थं तमसोमध्येस्थितं तत्पदार्थंज्वलनसन्निभंचिन्मात्रंतदुभयनिष्कृष्टं ॥२५॥ एतेनदर्शनेन केवलंमोक्षं देहत्यागात्प्राक्किंचिदज्ञानानुवृत्तिरस्तीतिभावः॥२६॥ योगं क्लीबत्वमार्षं वयंकृतकृत्या इतिमन्यंतेमनीषिणः अनुभवसिद्धंयोगात्कैवल्यमित्यर्थः तथाचश्रुतिः ऊर्ध्वमूलमवाक्शाखंवृक्षंयोवेदसंप्रति नसजातुजनःश्रद्दध्यान्मृत्युर्मामारयादिति ॥ २७ ॥ इतिशांति०मोक्ष०नै०भा०षोडशा

तैलपात्रंयथापूर्णंकराभ्यांगृह्यपूरुषः॥ सोपानमारुहेद्भीतस्तर्ज्यमानोसिपाणिभिः॥ संयतात्माभयात्तेषांनपात्राद्बिंदुमुत्सृजेत्॥ तथैवोत्तरमागम्यएकाग्रमनसस्तथा॥ २३॥ स्थिरत्वादिंद्रियाणांतुनिश्चलत्वात्तथैवच॥ एवंयुक्तस्यतुमुनेर्लक्षणान्युपलक्षयेत्॥ २४॥ स्वयुक्तःपश्यतेब्रह्मयत्तत्परममव्ययं॥ महतस्तमसोमध्येस्थितंज्वलनसन्निभं॥ २५॥ एतेनकेवलंयातित्यक्त्वादेहमसाक्षिकं॥ कालेनमहताराजन्श्रुतिरेषासनातनी॥ २६॥ एतद्धियोगंयोगानांकिमन्यद्योगलक्षणं॥ विज्ञायतद्धिमन्यंतेकृतकृत्यामनीषिणः॥ २७॥ इतिश्रीमहाभारतेशांतिप०मोक्ष०षोडशाधिकत्रिशततमोऽध्यायः॥ ३१६॥

याज्ञवल्क्यउवाच तथैवोत्क्रममाणंतुशृणुष्वावहितोनृप॥ पद्भ्यामुत्क्रममाणस्यवैष्णवंस्थानमुच्यते॥१॥ जंघाभ्यांतुवसून्देवानाप्नुयादितिनःश्रुतं॥ जानुभ्यांचमहाभागान्साध्यान्देवानवाप्नुयात्॥ २॥ पायुनोत्क्रममाणस्तुमैत्रंस्थानमवाप्नुयात्॥ पृथिवींजघनेनाथऊरुभ्यांचप्रजापतिं॥३॥ पार्श्वाभ्यांमरुतोदेवान्नाभ्यामिंद्रत्वमेवच॥ बाहुभ्यामिंद्रमेवाहुरुरसारुद्रमेवच॥ ४॥ ग्रीवयातुमुनिश्रेष्ठंनरमाप्नोत्यनुत्तमं॥ विश्वेदेवान्मुखेनाथदिशःश्रोत्रेणचाप्नुयात्॥ ॥ ५॥ घ्राणेनगंधवहनंनेत्राभ्यामग्निमेवच॥ भ्रूभ्यांचैवाश्विनौदेवौललाटेनपितॄनथ॥ ६॥ ब्रह्माणमाप्नोतिविभुंमूर्ध्नादेवाग्रजंतथा॥ एतान्युत्क्रमणस्थानान्युक्तानिमिथिलेश्वर॥ ७॥ अरिष्टानिप्रवक्ष्यामिविहितानिमनीषिभिः॥ संवत्सरवियोगस्यसंभवंतिशरीरिणः॥ ८॥ योरुंधतींनपश्येतदृष्टपूर्वांकदाचन॥ तथैवध्रुवमित्याहुःपूर्णेंदुंदीपमेवच॥ ९॥ खंडाभासंदक्षिणतस्तेपिसंवत्सरायुषः॥ परचक्षुषिचात्मानंयेनपश्यंतिपार्थिव॥ १०॥

धिकत्रिशततमोऽध्यायः॥ ३१६॥ ॥ ७॥ कैवल्यप्राप्तिराजयोगफलमुक्त्वाहठयोगफलमाह तथैवेत्यादिना अत्रयस्मिन्यस्मिन्नाधारेसमनस्कोवायुरामरणांतंध्रियतेतत्तदाधारदेवतालोकंतेनतेनैवाधारद्वारेणोत्क्रम्यगच्छतीतिप्रघट्टकतात्पर्यं ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ मूर्ध्नासुषुम्नयानाड्याब्रह्मरंध्रेण एतत्क्रममुक्तिस्थानंनान्यत् तथाचश्रुतिः शतंचैकाचहृदयस्यनाड्यस्तासांमूर्धानमभिनिःसृतैका तयोर्ध्वमापन्नमृतत्वमेतिविष्वङ्न्याउत्क्रमणेभवंतीति ॥७॥ मृत्युंसंनिहितंज्ञात्वापिहितमाचरेदित्याशयेनाह अरिष्टानीति ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥

* संवत्सरेणमृत्योः

Digitized by Google